

FOLKEKIRKE, BRUGERKIRKE, KIRKE I MISSION
HANS RAUN IVERSEN
EKSISTENSEN 2021
296 SIDER

Anmeldt af Jørgen Jørgensen

Bogen er opbygget i tre dele med fire kapitler i hver: Del 1 sætter fokus på folkekirkens opbygning, medarbejdere, frivillige, kirkebygningerne og samspillet med det omgivende samfund. I Del 2 går fokus videre til samspillet mellem folkekirken og dens brugere. Der bliver også plads til en overvejelse om folkekirkens selvforståelse og de mange forskellige udtryk kirken har i form af forskellige arbejdsformer og forsamlingsformer. Del 3 handler om kirke i mission, hvor musik og participation har særlig opmærksomhed. Der bliver også plads til overvejelse om balancen mellem at være brugerkirke og en del af Guds mission i verden.

Hans Raun Iversen har haft sin karriere som lektor i praktisk teologi fra Københavns Universitet til sin pensionering i 2018 og som aktiv kirkegænger hele livet. Begge dele er afgørende for forståelsen af denne bog, der meget tydeligt og bevidst forsøger at forene det akademiske og det praktiske. Han har skrevet en ræk-

ke bøger om praktiske teologiske emner, og har siddet i adskillige bestyrelser for foreninger og institutioner af diakonal og missional karakter. Med denne bog sætter han skarpt lys på folkekirken i lyset af coronarestriktionerne, som på tidspunktet for skrivningen var gældende i samfund og kirke.

Udgangspunktet er også i dette tilfælde medbestemmende for resultatet. Hans Raun Iversen er i tråd med den røde tråd i bibelen, der hedder »Guds mission«. Hele åbenbaringen formidler den fremadskridende mission, Gud har: At forløse skaberværket. Bibelens fokus er missionalt, fordi Gud giver sig til kende som en Gud, der har en mission. Således åbenbarer han sig for Israel; således åbenbarer han sig i Jesus og derfor konfronterer han gennem al tid afgudsdyrkelsen. Derfor udvælger han et folk i både GT og NT – og endeligt sender han dette folk i den sidste tid til verdens ende med håbets evangelium.

Hans Raun Iversens røde tråd er bundet op af den agenda: At formidle evangeliet. Det er velgørende at læse en moderne teologisk forsker, der tør tale om folkekirken som en kirke, der skal være i mission. Han definerer det selv »For folkekirken i dag ligger udfordringen i at slå bro mellem teologiens symbolsprog og menneskers virkelighed, så troens indhold kan leve og tage bolig i mennesket« (side 254). Det bliver straks lidt mere uldent, hvordan denne mission i praksis skal finde sted. Det står nemlig klart – efter lang argumentation derfor – at: Kirken er summen af al den kristusorientering, der findes hos mennesker i hele verden (side 183). Set nedefra er det naturligvis rigtigt, men spørgsmålet er, hvor Guds mission og vilje, som styrende pejlemærke blev af i den ligning? Det bliver aldrig rigtig tydeligt, hvilken autoritet bibel, bekendelse og evt. tradition har.

Hans Raun Iversen skriver veloplagt ind i en postmoderne kultur, hvor erfaring og deltagelse er hovedord i ethvert engagement; således også i et kirkeligt engagement. Folk går på kunstudstilling én gang. De vender evt. tilbage, hvis der er noget de har overset; eller et særligt forhold, der vil genopleve. Sådan tænker man også om kirken. Det var en god gudstjeneste, men nu har vi jo været der, så naturligvis kommer vi ikke næste søndag. Det er her Hans Raun Iversens kirkelige udgangspunkt kommer til sin ret, for det er en oplevet sandhed ude i sognene, at erfaring er vigtig. Også i vores menighed er nye deltagere i de kirkelige aktiviteter faldet ud igen, fordi de ikke mærkede noget, der gjorde en vedvarende forskel.

Troen var god nok, men ikke i sig selv nok til at man skulle forblive. I det lys giver Hans Raun Iversens vægtlægning på participation mening. Uden meningsfyldte og konkrete opgaver, mister mange deres tilhørsforhold og menigheden taber sin sammenhængskraft i dag. For 50 år siden var det nok, at der var en gudstjeneste søndag formiddag, men for det postmoderne menneske rækker det ikke. Man skal være delagtig; erfare; mærke det på egen krop. Hans Raun Iversen taler ikke ofte om at mærke Helligånden, men det kan fint læses ind i hans tekst uden at gøre vold, for et nøgleord for ham er »bo ved troen i vore hjerter«. Han siger da også direkte et enkelt sted, at »Kristus kan forkyndes, hvad der så end kommer ud af det, men Helligånden må erfares«. Hvis ikke deltagelse i de kirkelige aktiviteter fører til det, mister kirken sine »brugere«. Og deri har han ret. Det fører til, at han gentagne gange understreger, at højmesse er ryggraden i de kirkelige tilbud. Uden den – og en trofast menighed, der deltager deri – vil resten falde fra hinanden, men samtidig er det afgørende at være bevidst om, at højmesse alene kan ikke løse opgaven. Kun få procent deltager i søndagens gudstjeneste, fordi det er søndag, men Hans Raun Iversen dokumenterer, at 70% af danskerne er i forbindelse med kirken på årsbasis, når alt tælles med – også; som han siger; babysalmesang, hvor man kun synger »lille Peder edderkop« og lignende. Hans Raun Iversen medgiver dog; man fornemmer med et smil; at det kirkelige udbytte heraf nok er begrænset...

Egentlig ville jeg ikke have reageret med andet end positiv tilslutning til hans

gentagne henvisning til, at opgaven er at formidle, så Kristus bor ved troen i hjerterne. Men han får lige givet et lille hip, som – næsten – modstiller den tankegang med tanken om retfærdiggørelse af tro, når han siger i forlængelse af salmeverset: Det himmelsk er at tænke på, at han, som dyrt os købte, guddommelig vil vandre så i alle sine døbte! »Dermed flyttes det teologiske centrum fra retfærdiggørelseslæren til sansen for, hvordan Kristus kan tage bolig i den troende« (side 189). Positivt forstået betyder det, at talen om retfærdiggørelse og syndernes forladelse for Kristi skyld må tænkes med, når tilhørerne er nået til en forståelse derfor. Sådan er den kirkelige virkelighed også i dag. Men uden bevidsthed om, at det skal nå dertil, ender alt for megen kirkelig aktivisme uden det fundament som forsoning og retfærdiggørelse giver. I den virkelighedens verden, hvor kirkens liv udfolder sig, er det vigtigt at have et dobbelt fokus; dels på den virkelighed, der kan erfares; dels på den sandhed, der ikke kan bevises endsige erfares: Gud er nådig, barmhjerterig og har en eviggyldig mission: At frelse!

Dette fokus bør gå igen i al folkekirkelig aktivisme. Derpå lægger Hans Raun Iversen ikke skjul. Søndagens højmesse kan ikke undværes. Det kan øvrige aktiviteter godt, når man tager dem én ad gangen, men ikke hvis man udelader det hele. Det er et faktum i dagens kirke, at øvrige arbejdsformer overtager mere og mere pladsen for gudstjenesten, fordi folkekirkens mission bliver tydelig, samtidig med at både brugerne i meget bred forstand og den kirkekristne gudstjenestefejrende menighed i snævrere forstand

efterspørger aktiviteter, der er målrettet deres behov ved siden af, eller i stedet for den traditionelle højmesse.

Som det forhåbentlig kan fornemmes i ovenstående, finder jeg Hans Raun Iversens analyser skarpe. De rammer den virkelighed, vi står i, i det praktiske menighedsliv i det enkelte sogn. Naturligvis med variationer. Der er et positivt samspil mellem det akademiske og det praktiske. Der er en del empiri, samtidig med at han efterlyser mere empirisk forskning på området. Det er dog et minus, at han tilsyneladende har en blind vinkel overfor de bidrag, der er kommet fra konservativt hold i folkekirken. Der optræder nok et par ansatte fra Menighedsfakultetet og Dansk Bibel Institut i litteraturlisten, men deres bidrag er ikke synlige undervejs i bogen. Både i nærværende tidsskrift og i de akademiske medarbejdere ved de nævnte institutioner er der gedigne forsøg på at beskrive kirken og kristendommens vilkår i det 21. århundrede. Desuden er hele udviklingen i folkekirken med nye fri- og valgmenigheder godt nok taget med i beskrivelsen af virkeligheden, men ikke for alvor i beskrivelsen af de vilkår menighedslivet udfolder sig under i øjeblikket. Det viser sig bl.a. ved at Hans Raun Iversen ensidigt og konsekvent henviser til salmedatabasen, når han taler om vigtigheden af kirkemusik og dens betydning for at synge evangeliet ind, så »Kristus bor ved troen i vore hjerter«. Der er ikke plads til worship og gospel i mainstream folkekirkelighed, men nok til en note når det drejer sig om mangfoldigheden af aktiviteter. Men at reducere den evangelikale lovsang og gospel til en aktivitet, der ud-

gør en niche, mens vrimlen af nye (og indimellem ganske evangelisk tyndbenede salmer) får fuld adgang til kerneydelsen: Gudstjenesten.

Hans Raun Iversen undlader heller ikke den svære overvejelse om menighedsformer. Hvem er menigheden? Sog-nemenigheden; hvis den består af alle medlemmer; kan jo ingen steder rummes i kirken; og selv ved juletid deltager kun 20% i gudstjenesten. Hvem udgør menigheden? Han undlader at blive tydeligere end godt er, for allerede i NT taler Paulus om menigheden som en lokal – eller international – størrelse. Det lader sig næppe afgrænse; heller ikke når vi taler moderne

forhold mellem kulturkristne og kirkekristne. Men han rejser problemstillingen og gør det kvalificeret.

Hans Raun Iversen har skrevet en lærd bog om praksis i folkekirken. Den er absolut læseværdig. Den rummer rigtig mange oplysninger af faktuel art. Der er skarpe analyser, der matcher virkelighedens erfarede liv i kirken. Der er også kant, men hvis man ikke søger genklang fra ekko-kamre, der ofte gentager, hvad man selv har som udgangspunkt, så er her god inspiration at hente.

Bogen anbefales.